

За богатата околност на града Търново се споменава въ ценнитѣ бележки на Петъръ Богданъ отъ 1640 г. „Тази страна изобилствува съ вино, понеже всички хълмове наоколо сж пълни съ лозя. Като се премине една планина къмъ изтокъ и къмъ западъ единъ хълмъ се разтваря едно поле и равнина, която изобилствува съ храни и добитъкъ, както другитѣ околни мѣста; има още плодни дрѣвчета въ лозята; риба идва отъ Дунава, който е единъ день далеко, а въ тѣзи рѣки има и други риби. Въ този градъ се обработва и коприна; хранятъ се буби, които даватъ самата коприна“. Следъ като описва католишката църква въ града, Богданъ съобщава, че броя на католицитѣ възлизалъ на 24 души и 3 жени, всички дубровчани. Българитѣ имали 2000 кжши, като наброявали до 10,000 души¹⁾. Сжщото число — 27 за дубровчанитѣ католици въ града е дадено и презъ 1643 г.²⁾

Въ подробния докладъ на Филипъ Станиславовъ отъ 1659 г. за католишкитѣ селища въ Турция се намиратъ следнитѣ бележки за Търново: „Католишки кжши има 17, съ 170 души, всички дубровнишки търговци“³⁾. Че дубровчанитѣ сж били всичко 17 кжши, това е вѣроятнo, но да сж били 170 души търговци, това е невѣрна цифра, както сж невѣрни и другитѣ данни на Станиславовъ за Русе (80 души), Шуменъ (120 души) и пр. Никой градъ въ България не е ималъ никога толкова многобройни колонии. Станиславовъ е отождествявалъ броя на павликянитѣ съ тѣзи на дубровчанитѣ. Сжщиятъ потвърждава сведенията на колонията, че църквата въ Търново се издържала отъ 4 лозя и 7 кжши подарени отъ търговцитѣ⁴⁾.

Отъ това време нататъкъ сведенията за търновската дубровнишка колония и търговията на града намаляватъ. Едва презъ 1665 г. въ едно арбитражно решение между наследнитѣ на търговцитѣ Трояно Веселичъ, Гюро Павловъ, Петъръ Вукашиновъ и Матео ди Винченцо Иегуличъ се споменава, че между дебиторитѣ имъ се числилъ и нѣкой си Али Челебия отъ Силистра за 255 аспри и Иванъ Кюркчията отъ Търново за 850 аспри⁵⁾. Очевидно, този последния билъ български занаятчия, който билъ въ търговски връзки съ нѣкои отъ споменатитѣ дубровчани. Дали презъ това време сж останали дубровчани въ Търново, не се знае. Въ всѣки случай въ едно писмо отъ Търново отъ 1669 г. се споменава нѣкой си Флорио ди Андрея Жилбати, който помолилъ републиката да благоволи да го назначи за консулъ въ Смирна, на мѣстото на починалия тамъ дубровчанинъ⁶⁾. Търновската колония, сигурно, почнала бързо да запада. За това се съобщава най-първо отъ едно писмо отъ Русе отъ 1672 г. на охридския архиепископъ, въ което той казва, че католишката църква почнала да се срутва, а свещеницитѣ едва не

¹⁾ Fermentžin, ц. с. 78.

²⁾ п. т. 138.

³⁾ п. т. 262.

⁴⁾ Fermentžin, 262.

⁵⁾ „Ivan Chiurcia od Tarnova . . . aspri 850“. Div. canc. 140 f. 44.

⁶⁾ Писмо на Florio di Andrea Gilbatti отъ Tarnova, li 10 Giugno 1669. fasc. 52 № 1935.